

עלון מס' 859

פרשת שמות

כ' בטבת תשפ"ג

ישא ברכה

יוצא ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "יגל יעקב", חולון
בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג יוסף מוגרב"י שליט"א

"קדושת היסוד!"

כשרות המאכלים

מעשה באב ובנו שערכו מסע רגלי באחד מיערות העד. באחד הלילות עת נמו את שנתם הערבה, התקיפום שודדים עזי פנים וגנבו את כל אשר להם. הממון והאוכל, המצפון והמפה, הפלאפון והפנס שהיו כה חשובים ונחוצים ביער כה סבוך וגדול, נגנבו אף הם. האב לא מיהר לאבד עשתונות. הרי מעין נובע עובר לכל אורך היער, שם יוכלו הם להרוות את צימאונם. כמו כן ישנם פירות וצמחים שלבטח ניתנים לאכילה. היום הראשון עבר עליהם בכאבי בטן איומים, מסתבר שאף שהצמחים והפירות ברי אכילה, טעמם איום ומתאימים הם יותר למאכל בהמה. כך היה גם ביום השני והשלישי. והנה ביום הרביעי, חיך רחב וגדול נסוך בפניו של הבן. לשאלת האבא מדוע הוא כה שמח ומה יום מיוממים? ענה הבן: "אבא, היום יום בשורה הוא. עד עכשיו הצמחים והפירות שאכלנו גרמו לי צער איום ונורא, כאבים ובחילות. אך היום אני מרגיש כל צער וכאב". האב בשומעו את בנו התחיל לבכות. הבן ההמום שאל את אביו לפרש בכייתו, והרי דבר טוב בישורו. עמד האב ואמר: "בני היקר, עבורי זאת בשורה רעה ומרה, שכן המאכלים שנתתיך בעל כורחי, לא היו מאכלי אדם כלל וכלל. עד היום שהיו כאבים ויסורים מלווים באכילתך, התנחמתי בכך שהרי אתה אדם ואלו מאכלי בהמה, אבל היום שהודעתני שגופך התרגל לאותם מאכלים, אות הוא שגופך השתבש והינך חולה". הדבר ידוע ומפורסם בשער בת רבים על חשיבות המאכלים אותם אנו אוכלים. האוכל אותו אנו אוכלים הופך להיות חלק מגופינו, בשר מבשרינו. יותר ממה שאנו צריכים לשים דגש על טעם המאכלים וטרייתם, אופן הכנתם ומחירם, צריכים אנו לשים יותר דגש וענין על הכשרם. כשם שהקב"ה ישתבח שמו לעד הטביע בעולם טבע גשמי, שאם אדם אוכל מאכלים מקולקלים וכדומה, הרי הוא גורם בעצמו שיחלה וייתסר ביסורים, ועלול אף להגיע לשערי מוות ולקצץ פתיל חייו בידי, כמו כן הטביע ה' יתברך גם טבע רוחני, שליבו של האדם יטמטם ויאטם לכל דבר של תורה וקדושה אם אינו מקפיד בכשרות המאכלים ובהידורם, ואוכל מכל הבא לידו. בפרשתינו אנו קוראים על אותו תינוק שנולד בשעה טובה, שעתיד לגאול את בני ישראל משיעבוד מצרים, לבקוע להם את ים סוף ולתת להם את התורה משמים, הלא הוא משה רבינו. על הפסוק בפרשתינו: "ותאמר (מרים) אל בת פרעה האלך וקראתי לך אשה מינקת מן העבריות", דרשו חז"ל הקדושים במסכת סוטה (יב:) מדוע אמרה מרים אחות משה לבת פרעה והציעה לקרוא למינקת עבריה להניק את משה, וכי מה רע בנשים המצריות? אומרים רבותינו דבר נפלא: מלמד שהחזירוהו למשה על כל המצריות כולן ולא ינק. אמר הקב"ה: פה שעתיד לדבר עם השכינה, ינק דבר טמא?! משה רבינו שהיה קדוש מבטן, אף שהיה רך וקטן בן שלושה חודשים בסך הכל, כבר הרגיש בטעם הרוחני הפגום בחלב מצרית ולא ינק! וכמו שבטבע הגשמי ידוע שהתינוק חש ומרגיש אם החלב מקולקל ומסרב לאוכלו, כך אצל משה רבינו, נעשה הטבע הרוחני כגשמי ועוד יותר, שהרגיש קודם יניקה זוהמת והקלקול הרוחני שיכול להתהוות מיניקת חלב מצרית, שלבטח לא מקפידה כלל על כשרות המאכלים, ולכן לא ינק כלל. וכבר ידוע הדבר שכשרוצים לחזק אדם בתורה ובמצוות, באמונה ובהשקפה טהורה, צריכים להתאמץ ולהשתדל שיאכל רק מאכלים עם כשרות מהודרת ללא פיקפוק, וכך יש יותר סיכוי שהדברים יתקבלו על ליבו, שהרי אמרו חז"ל הקדושים שמאכלות אסורים מטמטמים ואוטמים את ליבו של האדם, וגם אם בשכל הוא מבין את דברי החיזוק שנאמרים לו, הרי שליבו חתום וסגור, ואין לדבריהם השפעה וקיום ממשיים. אחים ואחיות יקרים, דורינו זכה ובנקל אפשר למצוא מאכלים עם הכשרויות המהודרות ביותר מהדרין מן המהדרין, כל שעלינו לעשות זה רק לרצות ולהשתדל יותר שיכנסו לגופינו רק דברים כשרים ללא פיקפוק ושאלה, ונזכה במהרה לגאולה השלמה.

"ימי השובבים ועוז הדרם", כפי שמכונים מפי רבנן קדישי ימים אלו, כבר בפתח. ימים המסוגלים לתיקון חטאות נעורים, לקבץ נידחים וללקט פזורים. בדורינו שהניסיונות בענייני קדושה וצניעות קשים הם עד למאוד, פעמים אך נדמה שזה בלתי אפשרי לשמור על "היסוד" שלא ימוט, אולם עלינו לדעת היטב ולהשריש בקירבנו שאנו נעשה את כל אשר ביכולתנו, וה' יתברך יהיה בעזרנו. דוגמה נפלאה לכך מצינו בפרשתינו. משה רבינו, מושיעם של ישראל, מושם בתוך תיבת גומא על מי היאור, והנה בתיה ביתו של פרעה המלך, יורדת לרחוץ על היאור, וחז"ל מגלים מספרים לנו שעמדה בתיה לטבול בכדי להתגייר! והנה מבחינה היא בתיבה, אך התיבה רחוקה והמים עמוקים, מתקרבת בתיה עד היכן שיכולה היא, אך עדיין המרחק רב, כ-שלושים מטר!!! בתיה שכפי הנראה לא למדה שחיה, עושה מעשה שנראה מוזר לכאורה, מושיטה היא את ידה לעבר התיבה הרחוקה כאמור כשלושים מטר, והנה נעשה נס וידה משתרבת ומתארכת לכשישים אמה! (כשלושים מטר בקירוב). אחים יקרים, תורתנו תורת נצח ומסריה נצחיים המה, וידוע שכל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל, ללמד על הכלל כולו יצא, וממעשה נפלא זה נמצינו למדים שעלינו לעשות ולפעול מה שבכוונתנו, וה' יתברך כבר יעשה את כל מה שאין באפשרותנו! נרבה בבקשה ותחינה לבוראנו ויוצרנו, שיזכנו לקדש את עצמנו ברמ"ח אברינו ושס"ה גידינו, שנזכה להיות מרכבה לשכינה, לתקן את פגמי היסוד ולהחזיר עטרה ליושנה!

זמני כניסת וציאת השבת

ת"א	י"ם	חיפה	ב"ש
16:37	16:21	16:24	16:39
17:37	17:36	17:35	17:38
18:10	18:14	18:07	18:11

הפטרת השבוע

הפטרה: א. הבאים ישרש (ישעיהו כז, כח-ג); ב. כט, כג-כ.
ס. דברי ירמיהו (ירמיהו א, א-ב, ג).

סיפור לשבת

כשהיה נגף בעם ישראל, רמז הבורא יתברך שהקורבן קרבנות בהר המוריה תעצור את המגיפה, וכך היה. אבל חז"ל גילו לנו, שבכוח לימוד התורה לפעול מה שיכולים לפעול הקורבנות כולם. נספר כיצד פסקה מגיפה בכוח לימוד התורה. כאשר הצדיק **רבי מאיר אבוחצירא זצ"ל** ביקר בעיר פז, באו גדולי העיר להקביל את פניו וסיפרו לו את הסיפור הבא. בשנת תר"ן השתוללה בעיר מגיפת חולירע, לא עלינו, והפילה המוני חללים. אותה עת ביקר בעיר סבו, הצדיק "אביר יעקב" זצ"ל, והתארח בבית רבי יהודה שמש ז"ל. גילו לו מן השמים, שהמגיפה פרצה כתוצאה מקיטרוג גדול. דינים קשים מתוחים על העיר וקשה לבטלם. הואיל וכן, הורה הצדיק לכל יניחו לאיש לבוא לפניו. הוא הסתגר בביתו ועסק בעבודת הקודש, והמגיפה המשיכה לעשות שמות בעיר. רק על בית משפחת שמש פסחה, בזכות לימוד התורה של הצדיק. לבעלת הבית היתה חברה נאמנה, ולה בן יחיד. והנה חלה בנה במחלה הנוראה שכל מי שנוגע בה לא החלים. האם, ברוב יאוש, התחננה בפני בעלת הבית שתניח לה להכנס אל הצדיק. לא עמד בה הכוח לסרב, והרשתה לה. באה לפניו והתחננה בדמעות שליש שיציל את בנה. נכמרו רחמיו, והורה להביא בפניו את הילד. הניח ידו הקדושה על ראשו, התפלל עליו ועיניו זולגות דמעות. לאחר מכן הבטיח לאם, שבנה יחלים. האם נטלה אותו בזרועותיה ושבה עימה לביתה, והנה ניכרו בו סימני התאוששות. פרצה בקריאות שמחה וגיל, ובני השכונה נאספו ובאו לראות על מה השמחה בעת עצב, אבל ובהלה. גילתה שהצדיק ריפא את בנה. נרעשו כולם, והשמועה עשתה לה כנפיים. נקהלו ובני העיר, ובראשם ראש בית הדין הגאון רבי אבנר צרפתי זצ"ל, נכנסו אל הצדיק, והעתיירו בפניו לבטל את רוע הגזירה. נענה להם, וכתב קמיעות לתלות בכל כניסה ובכל מבוי בו גרים יהודים, והמגיפה נעצרה. וסיפר הצדיק רבי מאיר, שבעת ביקורו בעיר עוד התנוססו שם הקמיעות לשמירה ולזכרון הנס.

בזמן הזה שבטלו הקורבנות עד לבנין בית המקדש במהרה, נותר לנו קורבן אחד בפועל: מה שאמרו בזוהר הקדוש שהאב המל את בנו כאילו מקריב קורבן לבוראו, והסנדק הרי הוא המזבח. וכשם שהמביא קורבנו חייב להטיר לפני שעלה לבית הבחירה ולהתכונן לדבועי, כך מייחדים את סדר הלימוד בלילה שלפני הברית להתכונן כראוי למאורע הגדול והקדוש. הגאון **רבי צמח צרפתי זצ"ל**, מראשוני גאוני תוניס, חלה ברגליו, והיה רתוק למיטתו כשנתיים ימים, מדוכא בייסורים קשים. יום אחד - קם ועמד על רגליו, וייסוריו חלפו ואינם. למקורביו התמהים סיפר, שאלהיו הנביא זכור לטוב, מלאך הברית, נגלה אליו בחלומו ואמר לו, שאם יקבל על עצמו לילך לכל בתי ישראל בעיר תוניס כדי ללמוד בליל ברית המילה - ירפאהו מחוליו. הרב הסכים, ושב ורפא לו! מיני אז, היה הולך בכבודו ובעצמו לכל בתי היולדים בעיר, ללמוד שם בליל המילה עד אור הבוקר. ומאותו יום היה הדבר לחוק ומנהג של קבע, לערוך בליל המילה "בילאדה" (יש אומרים כי הוא קיצור המילים: "בן ילדה") אבי הבן מזמן חכמים לסעודת מצוה, שבמהלכה לומדים גמרא במשך כל הלילה. במשך הזמן נוסדה בעיר תוניס קופת "אליהו הנביא", שממנה היו הורים עניים משלמים שכרם של תלמידי חכמים עניים שיבואו ללימוד זה, כהכנה להכנסת התינוק בבריתו של אברהם אבינו. הגאון רבי צמח צרפתי הוא הראשון מבית חכמי תוניס הידועים לנו. בסוף ימיו עלה לירושלים, בה נפטר בחודש אדר שנת תע"ב, זיע"א.

(מעייני השבוע)

מטעמים לשבת

חידושים לפרשת השבוע

"פרו וישרצו וירבו" (א,ז)

סח רבי משה מרדכי הלוי שולזינגר שליט"א: אישה אחת באה לפני מרן זצ"ל וקבלה בפניו, כמה קשים חייה בגידול עוללית הרכים. השיבה בנועם שיחו: "עשרה ילדים היינו. אני הייתי הילד התשיעי, ואחותי העשירית. ומכולם, נשארו רק אני ואחותי. אילו היינו שמונה, לא היה נותר זכר במשפחתנו". לשנה הבאה באה האישה לבשר, שילדה בן. ורבי משה מרדכי התפעל: לא אמר לה מרן זצ"ל בדברי החיזוק שאילו היינו שמונה, הרב שך לא היה בעולם - שראש ישיבת פוניבז' לא היה בעולם - שה"אבי עזר" לא היה נכתב. אלא שלא היה נשאר כלום מהמשפחה, כי רק אני ואחותי שרדנו אחר המלחמה. איזו ענוה!

(לולי תורתך)

"ויקם מלך זודש על מצרים" (א,ח)

סח מרן זצ"ל: כאשר מוגר שלטונו המושחת והרקוב של הצאר הצורר ניקולאי, רבתה השמחה, ותלמיד חכם אחד אמר למרן הגאון רבי ברוך בער מקאמניץ זצ"ל: "ברוך שפטרנו מעונשו של זה". נתן בו רבי ברוך בער עיניו ושאל: "גם אתם שמחים על כך?!" כי חכם היה, הרואה את הנולד, וידע שהקומוניסטים שבאו במקומו, יהיו גרועים שבעתיים, וירדפו את היהדות ושומריה עד חורמה!...

(לולי תורתך)

"הנה עם בני ישראל רב ועצום בממנו. הבה נתזכמה לו" (א,ט-י)

כתב ה"נועם מגדים": תמיד קם לו לעם ישראל מנהיג, המעודד ומחזק אותם בכל עת צרה, מאמץ את ליבם ורוחם בדברים ועצות בכל שעת משבר, אינו מניחם להתרפות באמונתם בזמן של נסיונות, ובכך הוא מושיעם. דבר זה ידוע להם לשונאי ישראל שבכל הדורות, ולפיכך זוממים הם תמיד מחשבות רעות כנגד המנהיג והמושיע היהודי, כיצד לבטל את השפעתו על העם היהודי וכך להחלישו ולהכריעו כליל. מספרת לנו התורה, כי פרעה גם הוא אמר כך: "הנה, בני ישראל" - הנה בזה טמון סוד שלמותו של עם ישראל - "רב ועצום" - שתמיד מצוי להם מנהיג חזק, רב עצום, אשר נותן להם עוז ועוצמה לעמוד בעת צרה וצוקה. לפיכך "הבה ונתחכמה לו" - "למושיען של ישראל"...

(מעניה של תורה)

"ותזוין את הילדים" (א,יז)

פעמים יש שנולדים ילדים חסרי כוח חיים והם מתים מיד עם צאתם לאור העולם. היו איפוא המיילדות חוששות, שמא יחשדו בהן שהן המיתו את הילדים הללו, לכן התפללו וביקשו מהשם יתברך כי הילדים שלא נועדו מטבעם לחיות ישארו גם הם בחיים, לבל יוטל עליהן כל חשד. זהו שאמרה תורה: "ותחין את הילדים" - בתפילותיהן...

(מעניה של תורה)

חנוך לנער

זכו - שכינה ביניהם

חינוך על טהרת הקודש

תעריך - תעריכי!

למענו של הגאון רבי יצחק יעקב וייס, גאב"ד "העדה החרדית", הגיע בחור ישיבה מחו"ל, ותינה את מצוקתו, שאביו מפעיל עליו לחץ שיחזור לחו"ל כדי ללמוד מקצוע לפרנסתו, והוא - נפשו חשקה בתורה. השיבו הרב וייס כי מצות "כיבוד אב" איננה שייכת בעניין זה, והוא יכול להשאר בישיבה כרצונו. ביקש איפוא הבחור שהרב וייס ימסור לו את הדברים בכתב, כדי שיוכל לשגרם לאביו, ואולי יפעלו אצלו הדברים לטובה. נענה לו הרב וייס וערך כעין "מכתב גלוי" להורים, ומסרו לבחור שישלח לאביו. במכתב הבהיר בדברים המתיישרים על השכל את חשיבות לימוד התורה ואת האיסור ללמוד באוניברסיטאות. במכתב אנו גם מוצאים עדות מעניינת ורבת משמעות: "והעיד הגאון האמיתי רבי חיים עוזר גודזינסקי זצ"ל, מעשה שהיה אצל רבן של כל בני הגולה, הגאון החסיד רבי חיים מבריסק זיע"א, שנשאל אם מותר לו לאדם ללכת לגימנסיה, ועל ידי זה יינצל מללכת אל המלחמה. ולא התיר לו, יען כי זה האיסור מטעם מינות ואסור להתרפות מזה". לימים, כאשר הדפיס הגאון רבי וייס את החלק התשיעי בספרו "שו"ת - מנחת יצחק", החליט להכליל את המכתב האמור בין התשובות שבספר (סימן קג). לפליאתם של תלמידיו, אשר שאלוהו מה ראה להכניס תשובה זו שאין בה חידושים בהלכה, כי אם דברי הסבר ואגדה, השיבם: "חביב עלי נושא זה של הצלת בחורי ישראל מלימודי השכלה והבאתם בצל הישיבות הקדושות לחסות באוהלה של תורה, משום שהרבה מסרתי עליו את נפשי בימי חי. לפיכך כה חשוב בעיני מכתב זה, וכדי לשומרו ולהנציחו קבעתי בספרי". עינינו הרואות כמה מאושרים הוריהם של בני הישיבות הקדושות, וכמה רוב נחת דקדושה רווים הם מילדיהם, מידות ודרך ארץ מנת חלקם. ומה נותנים ומחנכים בחינוך הכללי בארצנו הקדושה? לאיזה ערכים מחנכים שם? מי הם הדמויות אותם הם מחקים? מחשבה עמוקה תביא לתוצאה הנכונה, לשלוח את הילדים לחינוך על טהרת הקודש, לטוב לנו בזה ובבא.

בספר "אהבה ורעות" כתב, שחובה קדושה היא להעריך את כל מה שמקבלים בנישואין. פשוט הוא שאין מצב של נישואין בלי לקבל חסד תמידי מן הזוג. התפקיד שלנו הוא להכיר בחסד זה ולהביע את הערכתנו. משום מה אנו נוטים לקבל את הדברים היומיומיים כנתון מובן מאליו. גבר מקבל ארוחה דשנה, בית מסודר, קניות, תשומת לב אוהבת מילדיו, אך מסוגל לא לומר מעולם "תודה" לאשתו. בדומה, אישה מקבלת מחסה, אב לילדיה, תמיכה כספית ואולי לעולם לא תאמר לבעלה "תודה". ההודאה אינה לטובת הזולת בלבד, אלא גם עוזרת לך להכיר במחויבותך כלפי בו זוגך. אנחנו מודים לה' תמיד בברכות ובתפילות. אין הוא צריך את ההודאה, אך אנחנו צריכים להביעה בכדי להפנים את מחויבותינו כלפי ה' יתברך. הדבר מתאים מאוד לחיי הנישואין. בפרשת "חוקת" לומדים אלו תוצאות איומות יכולות להגרם מחוסר הערכה לטובה שמקבלים. חוסר הכרת הטוב של עם ישראל הוביל לחטא לשון הרע ולעונש הנחשים. ככלל, עלינו להכיר שבעניינים רוחניים ישנה תמיד תנועה לכיוון עולה או יורד. או שאדם עולה ברוחניות מתוך הערכה לטוב שמקבלים, או שוקע בחטא, כגון לשון הרע. אין מקום באמצע. הדרך להערכה היא החשיבה. חשוב על מה שאתה מקבל מן זוגך. שמור רשימה בכיס, ובזמנך הפנוי קרא אותה לעצמך בקול. יש לעבוד קשה כדי להגיע לדרגה הגבוהה של הכרת הטוב כלפי בן הזוג, היא איננה מתרחשת מעצמה. והעושים כן, חיהם מאושרים בכפליים וה' עימם, אשרי הזוכים!

עשה לך רב

שו"ת ממז"ר הרה"ג
הרב יוסף מוגרבי שליט"א

תפילין דר"ת?

המיקל יש לו על מה לסמוך. (וכתבתי לשון זו משום שלפי מרן וחכמי הפשט תפילין ר"ת הם חומרא והנהגה טובה וממילא על הנהגה טובה מותר לשלם מכספי מעשר אך לפי הקבלה תפילין ר"ת היא בגדר חובה וא"כ לא יכולים לשלם ע"ז מכספי מעשר).

האם הורים יכולים לשלם מכספי מעשר דמי שכר לימוד של בנם הלומד בישיבה?

יכולים ומצוה רבה יש בדבר.

האם מותר לכוון ספרים מכספי מעשר?

לא יעשה כן.

לעשר ואם הם צריכים לשלם את הוצאות החתונה, יעשרו רק לאחר כיסוי ההוצאות שלהם (לא של הוריהם).

האם מותר לתת לבחור ישיבה כספי מעשרות?

מותר וגם מצוה ובלבד שהוא נזקק לכך.

האם מותר לקנות מכספי מעשרות 'כיבוד קל' למתפללים הבאים לבית הכנסת או ללומדי השיעור?

מותר.

האם מותר לקנות מכספי מעשר

אדם שקיבל כסף קצוב מאדם

מסוים לקניית ספרים לצורך עצמו

וכו' האם צריך להפריש מעשרות

מכסף זה?

אינו חייב ובפרט אם נתן כסף בסכום מדויק לאותו דבר שצריך לקנות.

אדם שתורם למוסדות תורה מכספי

מעשרות ומקבל מהם מתנה, האם צריך

להפריש מעשר ממחיר המתנה?

אינו צריך.

האם צריכים להפריש מעשרות מכל

הכספים שקיבלו הזוג הצעיר כמתנות

חתונה או שמעשרים רק מה שנשאר אחר

כיסוי האולם, הצלם והתזמורת?

אם הם מקבלים את המתנות הם צריכים

אל תקרי הליכות אלא הלכות

להיות רגיל באמירת תהילים. ויש שנהגו בזה באשמורת של יום שישי ותבוא עליהם ברכת טוב.

בערבי שבת של ימי השובבי"ם ירבה בתשובה כי יום השישי מכון כנגד היסוד.

אשרי הזוכה ללמוד בכל יום מימי השובבי"ם ח"י דפי גמרא (אפילו בחזרות) או ח"י פרקי משנה כי היסוד נקרא חי, ובפרט שיעקר התיקון הוא ביגיעת המוח בלימוד התורה הקדושה.

בימים אלו טוב להרבות בתענית דיבור, שלא לדבר מאומה, כי מן ההיתר יגיע אל האסור, ומנהג ישראל תורה, לעשות יום אחד בימי השובבי"ם תענית דיבור כללית ולסיים בו שלוש פעמים את ספר התהילים ויחשב לו כתענית הפסקה (שישים וחמש אלף ושש מאות צומות), ורק יזהרו שלא לדבר אף ברמזים או במכתבים שבזה יוצא שכרו בהפסדו רק ישב בדד וידום ואשריו.

(באר המועדים)

להתענות יאמרו את המזמור הכתוב ולא יהיה עון נדר בידם.

מי שקשה עליו התענית יקפיד על כל פנים לסגף את עצמו בימים אלו שלא להרבות בתענוגות באכילה ושתייה, ויעשה הפסקות קצרות בסעודתו ושב ורפא לו.

מי שקיבל על עצמו להיות בתענית ונעשה סנדק או מוהל ביום זה, רשאי הוא לאכול ולשתות, אך הנוהג להמשיך את תעניתו, קדוש יאמר לו.

יזהר לאחר התענית שלא למלאת את כרסו, שבכך יוצא שכרו בהפסדו.

יש אומרים שמותר בימי השובבי"ם לומר שהוא בתענית ואין בזה חשש של יוהרא משום שלפי דעת הארי ז"ל מחויבים כולם להתענות, אך טוב יותר שלא לפרסם זאת גם בימי השובבי"ם.

מנהג יפה ונעים להתאסף בכל ליל שישי מלילות השובבי"ם לקריאת תהילים בציבור משום שכל הרוצה לזכות לתשובה צריך

ימי השובבי"ם (שהם פרשיות: שמות, וארא, בא, בשלח, יתרו, משפטים) נאמנו מאוד לגשת אל ה' משום שהם ימי רחמים ורחון. ובקהילות ישראל נהגו מאז ומעולם לפשפש ולמשמש במעשיהם בימים אלו, ויש אומרים שמעלת ימים אלו גדולה אף ממעלת הימים הנוראים.

יש שנהגו להתענות בימים אלו לכפרת עוונות, ויש שהקפידו בזה ביותר בשנה מעוברת, ויש שהתנגדו לתעניות אלו בדורות חלשים שלנו.

בדורות האחרונים יש מתענים יום אחד ופודים את שאר התעניות בממון (כפי מספר התעניות שהיה צריך להתענות לכפרת עוונותיו) והסכימו לשיטה זו גדולי עולם מצוקי ארץ ואף על פי שיש מי שהתנגד, לזה נתפשט המנהג בדורות חלשים אלו לסמוך על המקלים.

המתענים בימי השובבי"ם, יקפידו לקבל על עצמם את התענית יום קודם לכן בתפילת המנחה, וטוב שיעשו תנאי שאם לא יוכלו

משל ונמשל

המדרגה. אולם היום כבד הרעב בארץ, כמעט אין מוצאים חטים למכירה. בשעה שבא אני לסוחר וקומץ תבואה בידי, הריהו חוטפו ממני ממש בעודו בכפי, משלם לי כל מחיר שאני מבקש, ואפילו אינו חש לראות תבואה זו מה טיבה. ממילא היכולת בידי לבקש כל מחיר שנראה לי ולהרויח ממון הרבה. "אם בעסק של קמח ותבואה כך", סיים ה"חפץ חיים", "תורה ומצוות לא כל שכן?". לפנים, בזמן שהיתה גדלות המוחין, כשהישיבות ובתי המדרש היו מלאים מפה לפה - היה "שוק התורה" מוצף סחורה משובחת בלבד, רק תורה לשמה שנלמדה בקדושה ובטהורה, רק מעשים טובים שנעשו בכוונת הלב. אם בא מיישהו והוציא ל"שוק" סחורה, שאינה משופרת ביותר, אפילו נמצא בה פסול קל שבקלים - מחשבות זרות בתפילה, תורה שלא לשמה, מצוה בלי כוונת הלב, סחורה כזאת, דורש לא היה לה. ברם, עתה בעוונותינו הרבים, כשהישיבות ריקות מתלמידים ובתי המדרש שוממים מאין יושב, הלומדים נדדו הלכו, ואפילו הם מתמעטים והולכים. עתה הרי שעת חירום היא, שנות בצורת ממש, כל סחורה שמביאים לשוק, מיד היא מתקבלת, ואפילו נחטפת מידים. תהא זו אפילו תורה שלא לשמה, אפילו שלא בקדושה ובטהורה ביותר, העיקר - סחורה כמות שהיא, ובעד הכל משלמים טבין ותקילין, והשער אינו נמוך ממה שהיה בשעתו לסחורה משובחת ומעולה. ישימו נא איפוא, דבר זה אל ליבם כל אלה שמתעצלים ללמוד תורה, הטוענים כי אין מוחם פנוי וצלול כראוי ללימוד, שאין הם יכולים לכוין ליבם כדבעי, הרי דוקא עכשיו הזמן כשר ביותר לעשות "עסקים" כגון אלה.

(משלי ה"חפץ חיים")

במצב השפל בו נתונים בימינו, בעוונותינו הרבים, העניינים הרוחניים, יכול כל אחד ואחד מ'ישראל לעשות עסקים טובים, כביכול, אתו יתברך. אם תמנה בעיניכם דבר זה, אמר ה"חפץ חיים" זצ"ל, אמשול לכם משל: מעשה ביהודי גביר אדיר, סוחר גדול בתבואות, שהיה מתגורר באחת הערים הגדולות ברוסיה, והיה מנהל את עסקי המסחר שלו על פני כל רחבי הארץ. בשעה שפרצה מלחמת העולם בשנת תרע"ד, התאונן לפני ה"חפץ חיים" על מצוקת העתים, ועל שאין הוא רואה ברכה רבה בעסקיו. אף על פי שפרץ מסחרו בארץ, והוא שולח משלוחים גדולים של תבואה, ואף מוסר בעצמו קרונות של חטים לטחינה - הרי השוק מוצף סחורה, והסוחרים בעצמם מורידים את השער. מלבד זאת יש הכרח למכור בהקפה ובתשלומים לשיעורים. כללו של דבר: עסק גדול שהכנסתו מועטת. לאחר זמן, כשנתחוללה המהפכה, ובעקבותיה בא הרעב הגדול בכל רחבי רוסיה, שוב נפגש אותו סוחר עם ה"חפץ חיים" זצ"ל. וראה זה פלא, פניו של היהודי היו עתה שוחקות, וכל מראהו כאדם שחלקו שפר עליו ביותר. שאלו ה"חפץ חיים" לשלומו ולשלום עסקיו. "ברוך השם, רבי", השיב הלה, "בלא עין הרע, מרויח אני עכשיו יפה". "הכיצד?", תמה ה"חפץ חיים", "הלא כבד עתה הרעב בארץ, אין תבואה כלל בנמצא, כל אסמי הבר נתרקנו, שפל קול התחנה, ואתה אומר, שאתה רואה ברכה במעשי ידיך, הכיצד? אתמהא!". "דוק משום כך", השיב לו הסוחר, "הא בהא תליה. לפנים, כשהיו שנים כתיקונן, דרשו האופים קמח משובח. בעלי טחנות הקמח פשיטא, שתבעו אף הם חטים משובחות, מובחר מן המובחר, כל סחורה שהבאתי להם בדקו בשבע בדיקות, היו מעקמים חוטמם ופוסלים וחוזרים ופוסלים, סביב כל קונה עמדו עשרים מוכרים, וממילא היה העסק בשפל

לעילוי נשמת
האישה החשובה
המזוככת ביסורים

פרידה
בת מליהה
ת.נ.צ.ב.ה

להצלחת
כל התורמים
והמסייעים
בהוצאת העלון

לעילוי נשמת
האיש היקר
המזוכך ביסורים

עזרא
בן גוהר
ת.נ.צ.ב.ה

לעילוי נשמת
האישה החשובה
המזוככת ביסורים

שושנה פריחה
בת סלימה
ת.נ.צ.ב.ה